

Rakennus- ja ympäristövaliokunta
PL 7
04131 Sipoon kunta

Uudenmaan ELY-keskus
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Viite Lausuntopyyntö UUDELY/13330/2021, 10.1.2022

Asia **Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Kilpilahden lämmönsiirtohankkeen YVA-ohjelmasta**

Linjausvaihtoehdot ja rakenteet

Sipoon kaava-alueiden määräykset ja rajaukset tulee huomioida suunnittelussa niin, että alueiden käyttö ja kehitys ei merkittävästi vaarannu. Maaputkivaihtoehdot aiheuttavat enemmän käyttörajoituksia ja ympäristömuutoksia kuin tunnelivaihtoehdot. Maaputkilinjauksilla rakentamisaikana poistetaan puusto. Rakentamisesta tulee väliaikaisia rajoitteita virkistysalueiden ja maa- ja metsätalouskäytölle. Maalinjauksen kohdalla ei voi harjoittaa enää metsätaloutta putken ollessa käytössä, koska maasto on pidettävä puuttomana.

Sipoossa on useita arvokkaita ja perinteisiä maisema-alueita, kyläkokonaisuuksia ja monipuolisia ympäristöjä, joiden pirstoutumista tulee välttää. Vaikka maalinjauksessa putki itsessään kaivetaan maan alle, huoltotie saattaisi rikkoa maisemakuvaa. Putkilinjan leveys teineen voi olla jopa 25 metriä, myös kallioon louhittavissa linjakohdissa. Maaputkien ja tunneleiden lisäksi rakennetaan pystykuilut, tunneleiden ajoväylät ja suuaukot sekä näihin liittyvät rakennukset. Näiden sopiminen maisemaan ja ympäristöön tulee ratkaista hankkeen edetessä sitten, kun linjavaihtoehto on valittu.

Luontoarvot

Hankealue sivuaa Sipoossa kolmea Natura-aluetta: Boxin suot Porvoon ja Sipoon rajalla, Byträsket ja Sipoonjoki. Mikäli hankkeen vaikutusten katsotaan ulottuvan Natura-alueille, on käynnistettävä Natura-arviointimenettely.

Sipoossa tarkasteltavat putkilinjaukset kulkevat usean vesiympäristön kautta tai läheisyydestä. Mikäli esimerkiksi pienvesien tai soiden kohdalla putkilinja vedetään maalinjana tunnelin sijaan, suon, uoman tai lammen vesitasetta ei tule muuttaa ja

rakentamisessa negatiiviset vaikutukset tulee minimoida. Käyttökelpoiset haittojen vähentämismenetelmät tulee selvittää ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. YVA-ohjelmassa ei käy ilmi, onko hankealueella selvitetty lähteitä.

Lajitietokeskuksen viranomaisportaalista tarkastetun tiedon mukaan hankealueella esiintyy mahdollisesti uhanalaisia kasveja, sieniä, selkärangattomia sekä selkärankaisia eläimiä ja mahdollisesti myös jäkäliä ja sammalia. Tarkemmat lajitiedot tulee selvittää, mikäli hankkeessa päädytään linjavaihtoehtoihin, joissa käytetään maaputkilinjausta. Sipoossa on runsas ja monipuolinen linnusto, sekä erityispiirteiltään hyvin vaihtelevia elinympäristöjä perinnebiotooppimaisista ympäristöistä luonnontilaisiin metsiin. YVA-ohjelmassa on kuvattu myös useita paikallisesti arvokkaita luontokohteita, joista moni sijaitsee Sipoossa ja joiden kohdalle on suunniteltu maaputkiosuuksia tai muita rakenteita.

Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen muistuttaa, että vain pieni osa erityisistä luontoarvoista ja uhanalaisista lajeista esiintyy suojelualueilla. Lisäksi tulee muistaa, että Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajeja on varsin runsaasti ja niiden lisäksi muita uhanalaisia lajeja on paljon myös esimerkiksi sienissä, vaikka käytännössä kaikkien lajien selvittäminen on hyvin hankalaa. Edellä mainituista syistä hankkeen yhteydessä olisi suositeltavaa selvittää ekologisen kompensaation käyttämisen mahdollisuus hankkeeseen liittyvien luontovahinkojen korvaamiseksi. YVA-menettelyn tässä vaiheessa on esitetty hyvin vähän toimenpiteitä, joilla voidaan estää haitallisia vaikutuksia luonnonympäristöihin tunnelilinjauksia lukuun ottamatta, mutta niitä on tarkoitus esittää YVA-selostuksen yhteydessä.

Hankkeen aikana hankealueella tulee olla tietoinen vieraslajien esiintymisen mahdollisuudesta. Esimerkiksi maa-aineksia siirrettäessä tulee varmistaa, ettei kuormien mukana siirry haitallisia vieraslajeja uusille paikoille. Vieraslajien varalta tulee tehdä hanketta koskeva toimenpidesuunnitelma.

Vaikutukset pohjaveteen

Pohjaveden paineellisuus ja virtaussuunnat tulee selvittää ja huomioida linjausvaihtoehtoa valittaessa. Sipoon alueella suunnitellut putkilinjat kulkevat vaihtoehdosta riippuen mahdollisesti kahden pohjavesialueen poikki (Hangelby ja Boxby, kumpikin 2-luokka) sekä ohittaa yhden (Kallbäck 2-luokka). Hanke ei saa vaarantaa omien kaivojen varassa olevien kiinteistöjen talousveden laatua tai määrää. Myös mahdolliset maalämpökaivot tulee selvittää ja huomioida.

Polttoaineiden ja kemikaalien varastoinnit

Rakentamisen ja putkilinjan toiminnan aikana käytetään erilaisia kemikaaleja, joita ovat korroosionestoaineet, vedenkäsittelykemikaalit sekä pyraniini kaukolämpöverkon vuotojen havaitsemiseksi. Mm. lämpöpumppujen kylmäaineiden määräksi on arvioitu 500-800 tonnia kemikaalista riippuen. YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, kuinka kemikaalit aiotaan säilyttää ja kuinka niihin liittyviä riskejä ennaltaehkäistään.

Tunnelityöt

Putken rakentamisen ja toiminnan aikainen vesihuolto on selvitetty kattavasti hankkeen tässä vaiheessa. Linjausvaihtoehdot sijoittuvat pääasiassa Sipoossa Sipoon Veden toimita- ja jakelualueelle. Koko Sipoon hankealueella ei kuitenkaan ole olemassa olevaa kunnallista hulevesi- tai viemäriverkkojärjestelmää, joten tällaisilla alueilla tulee selvittää muut vaihtoehdot, jollei kunnallista verkostoa laajenneta.

Arviointiohjelman mukaan tyyppijäämiä tulee räjäytyslankajätteistä. Rakentamisen aikana poraus- ja vuotovedet johdetaan laskeutusaltaiden kautta ja tarvittaessa käsitellään asianmukaisesti ennen maastoon tai viemäriverkostoon johtamista. Arviointiohjelman mukaan jokaisessa työkohteessa räjäytetään keskimäärin kaksi kertaa päivässä. Louhintääniä voi kuulua yksittäiseen kiinteistöön noin kahden kuukauden ajan. Louhimisesta sekä maaperän tuennasta ja pohjavahvistuksista aiheutuu melua ja tärinää. Haitat tulee pyrkiä minimoimaan erityisesti asutuksen sekä putkilinjan läheisyyteen sijoittuvien koulujen ja päiväkotien kohdalla.

Päästöt ilmaan

Sipoossa liikenteen päästöt ovat merkittävä ilmanlaatuun vaikuttava tekijä, joka on jo nyt mm. Porvoonväylän läheisyydessä huomionarvoista. Hanke tuottaa ilmanlaatuun ja yleiseen viihtyvyyteen vaikuttavia päästöjä tunnelin rakennuksen aikana, louhimisen seurauksena sekä kuljetuksista. Ilmanlaatuhaittoja tulee vähentää parhaalla mahdollisella käyttökelpoisella tekniikalla ja haittojen vähennyskeinot tule selvittää esimerkiksi selostusvaiheessa.

Maa-ainesten kuljetukset ja välivarastointi

Arviointiohjelman mukaan tunnelin louhimisesta koko hankealueella on arvioitu syntyvän noin 345 000–610 000 kiintokuutiota kiviainesta. Tunneliosuuksille tulee myös tarvittaessa uusia tieyhteyksiä, joiden leveys on noin 10 metriä. Myös maaputkiosuuksilla syntyy louhimisesta kiviaineista arviolta noin 30 000–95 000 kiintokuutiota.

Kuljetuksesta aiheutuu melua, päästöjä ja joissain tilanteissa myös riskiä muulle liikenteelle. Koko hankealueelle on arvioitu rakentamisen ajaksi toteutettavasta vaihtoehdosta riippuen 390–780 rekkaa päivässä. Sipoossa on joitakin vilkkaita tieosuuksia, kuten esimerkiksi Öljytie. Viime vuosina mm. Boxin Spjutsundintien liikennemäärät ovat kasvaneet voimakkaasti rekkaliikenteestä johtuen. Asukkailta saatujen tietojen mukaan nykyinen liikenne aiheuttaa haittaa alueen asukkaille. Sipoon ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa, että alueen liikennemäärät tulee huomioida putkilinjavaihtoehtoa valittaessa.

Murskeen ja louheen välivarastointitarpeet ja mahdolliset sijoituspaikat tarkentuvat teknisen suunnittelun edetessä. Välivarastoalueiden osalta selvitetään jatkovaiheissa mahdollisuudet hyödyntää olemassa olevia luvanvaraisia maankaatopaikkoja tai lupatarpeet uusien osalta. Mahdolliset välivarastointipaikat tulevat mahdollisesti hankkeen YVA-selostukseen mukaan

liitännäishankkeena. Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen suosittelee maainesten kuljetusten ja varastointien alustavaa selvittämistä jo selostusvaiheessa ennen hankkeen toteuttamiseen ryhtymistä.

Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että hankkeen tässä vaiheessa sulfaattipitoiset savimaat on selvitetty riittävällä tarkkuudella.

Sipoon ympäristönsuojeluviranomaisen johtopäätökset

Sipoon rakennus- ja ympäristövaliokunta katsoo, että tarkasteltaviin linjauksiin tulee lisätä merialueella kulkeva ns. meriputkivaihtoehto. Kyseisen vaihtoehdon kielteiset vaikutukset ovat hankkeen toteutuessaan Sipoon kunnan kannalta kokonaisvaltaisesti mitä todennäköisimmin kaikkein pienimmät ja tämä olisi näin ollen ensisijaisesti kannatettavin toteutusvaihtoehto. Mikäli meriputkivaihtoehto sivuutetaan ja jatkotarkasteluun sekä toteutustavaksi valitaan jokin maaputkivaihtoehto, tulee valita se, joka vaikuttaa vähiten vahingollisella tai rajoittavalla tavalla Sipoon kunnan alueella.-Parhaana maaratkaisuna nyt tarkasteltavista vaihtoehdoista pidetään putkilinjan viemistä tunneliin viimeistään Kringelmalmin kohdalla tai jo aikaisemmin Kilpilahdessa (VE4, VE5, VE6) ja jolloin mm. kallioiset metsäalueet Kringelmalmin ja Eriksnäsin välillä sekä useat pienvedet säästyvät maalinjaukselta. Mikäli päädyttäisiin maalinjaukseen Porvoonväylää mukaillen (VE2), erityistä huomiota tulee kiinnittää maiseman säilyttämiseen. Vaihtoehdoissa VE2 ja VE5 tulee huomioida myös Immersbackan alueen maiseman ja ympäristön säilyminen.